

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΦΙΛΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 1994 - ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 3 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΣΤΑ ΜΕΛΗ

60 χρόνια πριν

Γιάννου Αγγελιοκλάστη

Συμπληρώνονται φέτος 60 χρόνια από την ίδρυση του σημαντικότερου μουσικομορφωτικού σερραϊκού ιδρύματος, του περιφημου Ωδείου Σερρών "Όρφειδ'".

Το Ωδείο Σερρών είναι δημιούργημα του ιστορικού ΟΡΦΕΑ. Πρόεδρός του, εκείνα τα χρόνια, ήταν ο δικηγόρος Αθανάσιος Φωτιάδης (1900-1969) στην πρωτοβουλία του οποίου οφείλεται ολοκληρωτικά η δημιουργία του.

Το καταστατικό του ιδρύματος προέβλεπε την ίδρυση αυτοτελούς, διοικητικά και οικονομικά οργανωμένου για την ανάπτυξη της μουσικής, διατηρώντας βέβαια τον τίτλο του ΟΡΦΕΑ, ο οποίος περιοριζόταν στην ανάπτυξη κυρίως του αθλητισμού.

Το Δ.Σ. του ΟΡΦΕΑ αποδίδθηκε σ' έναν χωρίς προηγούμενο αγώνα, που διήρκεσε 2 χρόνια περίπου, με ελεπτάλληλες καθόδους στην Αθήνα και δικαιώθηκε με την υλοποίηση του οράματός του, την υψίωση δηλαδή νόμου με τον οποίο επιβαλλόταν υπέρ του ωδείου πρόσθετο τέλος 50 λεπτών σε κάθε ωριαίο κιλοβάτ ηλεκτρικού ρεύματος και 20 λεπτών σε κάθε ωριαίο κιλοβάτ που καταλάμβανε ο Δήμος Σερρών. Επίσης επιπρόσθετος φόρος 50 λεπτών στα εισιτήρια των δημοσίων θεαμάτων μέχρι 15 δραχμών και 1 δραχμής στα εισιτήρια πάνω από 15 δραχμές.

Το Ωδείο Σερρών, στην ουσία όμως τα Σέρρα, ευτύχησαν, όσο λίγες πόλεις στην Ελλάδα, να περιλαμβάνουν στο διδακτικό τους προσωπικό μερικές από τις λαμπρότερες προσωπικότητες της μουσικής της εποχής.

Προσλήφθηκαν στην αρχή οι Αλέξανδρος Μπιενόβ, Γερμανός βιολονίστας, διευθυντής, Γ.Γεωργιάδης, Χρ.Σταματίου κι αργότερα οι Σωτ.Κασάρας, Μ.Ασικιάν, Μ.Παναγιώτης, Αλ.Μπονάπασε, με μόνο Σερραίο το Χρ.Σταματίου.

Λειτουργήσαν εξαρχής οι σχολές εγχόρδων, πιάνου, μονωδίας, πνευστών, θεωρητικών, μουσικής δομιάτου, ιστορίας μουσικής εκ πρώτης ύψεως ανάγνωσης, χορωδίας, δραματικής κι απαγγελίας. Το πρώτο πτυχίο δόθηκε στην αριστούχο της Ανωτέρας Σχολής πιάνου της τάξης Γ.Γεωργιάδη Ελβινίκη Κορέντη, μετέπειτα σύζυγο του Σερραίου φαρμακοποιού Τηλ. Σίμωγλου.

Σ' ελάχιστο χρονικό διάστημα το Ωδείο "όρφειδ'" 4 χορωδίες (η πρώτη πολυφωνική παιδική της πόλης με διευθυντή το Χρ.Σταματίου, γυναικεία, ανδρική, μικτή), μικρή (στην αρχή) ορχήστρα δομιάτου και πλήρη συμφωνική ορχήστρα. Τον Ιούνιο του 1935 δόθηκε η Α' Συναυλία, στο ΚΡΟΝΙΟ με τη σύμπραξη Θεσσαλονικέων σολιστών, όπως ο διεθνούς φήμης τενόρος Βασίλης Κοσμάπουλος.

Η δραστηριότητα του Ωδείου περιλάμβανε την οργάνωση συναυλιών στην πόλη, το νομό και πολλές πόλεις της Ανατ. Μακεδονίας καθώς και την παρουσίαση φημισμένων καλλιτεχνών του κέντρου οι οποίοι εμφανίζονταν είτε σε ατομικά ρεσιτάλ είτε σε συνεργασία με τους καθηγητές του ιδρύματος.

Ατυχώς η πολυσήμαντη αυτή δραστηριότητα του Ωδείου κράτησε μόλις 6 χρόνια. Η περικοπή των μόνιμων πόρων του, αρχικά, μα οικειοσυνήκη ο πόλεμος που ήρθε στα 1940, σήμαναν το τέλος και την οριστική του διάλυση.

29 Ιανουαρίου 1994

Ομιλία με θέμα: φιλοσοφία και αγωγή
Εμβόλιμη αναφορά στα Πολιτικά του Αριστοτέλη

Εκ των πόλεων αι οποίαι διακρίνονται δια την επιμέλειαν των προς αγωγήν των παιδων, άλλαι μεν κατορθώνουσι την αθλητικήν διάπλασιν των σωμάτων αλλά παραβλάπτουσι την χάριν και την αἰθήρην. Οι Σπαρτιάται όμως αποφεύγουσι αυτό το σφάλμα, καθιστοῦν ὅμως εαυτούς δια των βαρειῶν ασκήσεων θηριώδεις, διότι ἔχουσι την γνώμην ὅτι αὐταὶ συμφέρει να εκτελοῦνται διὰ τὸ να τους καθιστοῦν ανδρείους πρό παντός ἄν και καθὼς πολλάκις ἐλέχθη, δεν πρέπει εἰς μίαν και μόνην ἀρετὴν οὔτε πρό παντός εἰς ταύτην ἀποβλέποντες ἄσκούσι την επιμέλειαν, ἀλλὰ και πρός μόνην ταύτην ἀποβλέποντες δεν επιτυχάνουσι διότι οὔτε εἰς τα ἄλλα ζῶσι οὔτε εἰς τους ἀγριατάτους εκ των λαῶν βλέπομεν συνεδεύουσιν την ανδρείαν, ἀλλὸ μάλλον λεοντόθυμα ἦθη.

Πολλοὶ δε λαοὶ ἀπὸ τους σινηθίζοντας την ανθρωποκτονίαν και την ανθρωποφαγίαν, ως π.κ. οι περὶ τον Εὐξείνιον Πόντον Ἀχαιοὶ και Ἡνίοχοι και ἄλλοι ἀπὸ τους ἡμειρωτικούς, ἄλλοι μὲν ὅμοιοι πρός τους πρώτους ἄλλοι δε χειρότεροι, εἶναι μεν ληστρικοί, ἀλλὰ δεν εἶναι ανδρείοι. Ἐναρτίζομεν δὲ και αὐτούς τους Λάκωνας, οι οποίοι εν ὄσῳ αὐτοὶ μόνον ἠσκούντο μετ' ἐπιπόνους ασκήσεις υπερείκον των ἄλλων, ἐνὸς τῶρα και εἰς τους γυμνικούς ἀγῶνας και εἰς τους πολεμικούς υπολείπονται ἀπὸ τους ἄλλους. Διότι κατεδείχθη ὅτι δεν υπερέβαλλον τους συναγωνιστάς των κατὰ την μέθοδον των ασκήσεων, ἀλλὰ διότι, ἐνὸς αὐτοὶ ἐπεδίδοντο εἰς τὰς ασκήσεις, οι ἄλλοι δεν ἐγυμνάζοντο Ἀριστοτέλους Πολιτικά Θ' 3 10-30

Κατοσμάνης Νίκος

Αφοι ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
ΠΡΟΙΟΝΤΑ
ΤΣΙΜΕΝΤΟΥ ΚΑΙ ΣΙΔΗΡΟΥ
ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΥΛΙΚΑ
ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΑΣ
ΨΕΥΔΟΡΟΦΩΝ - ΚΝΑUF
1ο ΧΙΛ. ΣΕΡΡΩΝ - ΔΡΑΜΑΣ
ΤΗΛ. 22759 - 29414 - 65943

ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ
ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΙ

ΗΡ. ΘΩΜΑΙΔΗΣ

ΤΗΛ. 0321-66490 - 66709
ΕΔΕΣΣΗΣ 19 - ΣΕΡΡΕΣ

**ΑΙΤΗΣΗ ΕΓΓΡΑΦΗΣ
ΝΕΟΥ ΜΕΛΟΥΣ
ΣΤΟ
ΣΥΛΛΟΓΟ ΦΙΛΩΝ
ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΩΝ**

ΕΠΩΝΥΜΟ.....

ΟΝΟΜΑ.....

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ.....

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ.....

ΤΗΛΕΦΩΝΑ.....

Όσοι επιθυμούν να εγγραφούν ως μέλη του
ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΦΙΛΩΝ
ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ
ας αποστείλουν συμπληρωμένη την ανωτέρω
αίτηση στη διεύθυνση:

**Κον Κατσαράνη Νίκο
Κ. Σταμούλη 13Α
Σέρρες 62122**

Ρεστώνη

ΜΕΖΕΔΟΠΩΛΕΙΟ

Μεραρχίας 68 • Τηλ. 59 383 • Σέρρες

Μουσική Κλασική Βραδιά

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ σας προσκαλεί να παρακολουθήσετε το Σάββατο 9 Απριλίου και ώρα 8 το βράδυ στην αίθουσα του Ορφέα, Π.Κωστοπούλου 12, τη μουσική βραδιά με τους μαθητές του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης, του τμήματος της κ. Θάλλειας Καραπάλη - Μισιρλή, Καθηγήτριας πιάνου.

Μουσική Βραδιά

Η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης και ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ συνδιοργανώνουν μουσική βραδιά με την Ελένη Μιχελή (πιάνο) και τη Τζένη Δημοπούλου (βιολοντσέλο) σε έργα Scarlatti, Beethoven, Schumann, Saint-Saens, Faure, Cassado, το Σάββατο 2 Απριλίου και ώρα 8:30 το βράδυ, στην αίθουσα του Ορφέα, Π.Κωστοπούλου 12.
Είσοδος Ελεύθερη.

ευχαριστούμε τους παρακάτω συμπολίτες μας
για την χορηγία τους
για την αγορά του πιάνου

1. Λφοι ΠΕΤΡΙΑΗ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ
2. ΕΛΕΜΕΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΦΕΤΕΡΙΑ
3. ΓΑΛΛΑΝΗΣ-ΠΑΠΟΥΔΑΣ "ΟΡΙΟ"
4. ΓΑΤΙΑΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΡΤΟΠΟΙΑ
5. Λφοι ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΠΕΡΙΦΡΑΣΕΙΣ
6. ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ "ΔΡΟΜΕΑΣ ΑΒΕΕ"
7. ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΜΙΧ. ΓΕΩΠΟΝΟΣ
8. ΠΑΝΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΕΡΡΩΝ ΑΒΕΕ
9. Ν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΝΗΣ "ΓΡΑΦ. ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ"
10. ΚΑΤΣΑΒΟΥΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΕΧΡΕΞ&& ΣΕΡΒΙΣΕ
11. ΡΑΝ-ΓΙΑΝ ΑΒΕΕ
12. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΥΡΩΝΕΙΑΣ
13. ΣΙΜΟΓΛΟΥ Κ. ΙΑΤΡΟΣ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
14. ΛΥΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΙΑΤΡΟΣ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
15. ΚΕΛΕΦΟΣ ΓΡ. ΙΑΤΡΟΣ
16. ΔΕΣΠΟΤΙΑΝΗΣ ΑΔΕΣ. ΠΟΛΙΤ. ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
17. ΑΛΟΥΤΙΑΝΗΣ Ν. - ΜΕΡΓΑΣ Θ.
ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ ΣΕΡΡΩΝ Ο.Ε.
18. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΑΡΗΣ ΙΑΤΡΟΣ
19. ΜΟΥΡΑΤΙΑΝΗΣ ΧΡ. ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
20. ΜΠΕΣΙΡΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΟΛ. ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Σερρών,
ανταποκρινόμενο στις
ανάγκες της τοπικής
κοινωνίας, που καθορίζουν
τις πολιτιστικές του επιλογές
και συνθέτουν την θεατρική
του παρέμβαση και πρακτική,
προγραμματίσει για τη Χειμερινή Περίοδο 1993-1994 :

ΧΕΙΜΩΝΑΣ 1993 - 1994

Α. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ
(ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1994 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1994)

α. Ιανουάριος 1994 - Απρίλιος 1994.

Μιχαήλ Χουρμούζη "ΛΕΙΠΡΕΝΤΗΣ"

Σκηνοθεσία: Θεοδωρής Γκόνης - Σκηνικά - Κοστούμια:
Ιουλία Σταυρίδου

Μουσική: Νίκος Ευδάκης - Βοηθός Σκηνοθέτη: Χρήστος
Τσίρτσης

Στη διανομή με σειρά εμφάνισης, παίρνουν μέρος οι ηθοποιοί:
Μανώλης Δεστούνης, Παναγιώτης Σταματόπουλος,
Μαργαρίτα Ανθίδου, Εύη Στατίρη, Νίκος Βεργίδης, Αδριανή
Τουντοπούλου, Χρήστος Παναγιωτάκης, Άννα Παχίτη,
Χρήστος Τσίρτσης, Μιχάλης Καϊμάκης, Ελένη Γλάβα και
Στράτος Παυλίδης.

Το Σάββατο
29 Ιανουαρίου
ο Σύλλογος Φίλων
Γραμμάτων και
Τεχνών, διοργάνωσε
φιλολογικό βραδινό
στην αίθουσα του
Εργατικού Κέντρου.
Η εκδήλωση άρχισε
με ομιλία από τον

κ. Νίκο Κατσαμάνη, Φιλολόγο-καθηγητή
του 3ου Λυκείου Σερρών. Ο ομιλητής
αναπτύσσοντας το μεγάλο και δύσκολο
θέμα "Φιλοσοφία και Αγωγή" τόνισε
ιδιαίτερα τη σημασία και επίδραση της
αρχαίας ελληνικής και ρωμαϊκής
φιλοσοφίας, αλλά και της χριστιανικής
θρησκείας, στην πνευματική ανάπτυξη
του ατόμου και την οργάνωση των
κοινωνιών.

Στη συνέχεια ο κ. Παύλος Τσακιρίδης,
Μαθηματικός, παρουσίασε με απλό ύφος
και λόγο λιτό το πεζογραφικό έργο του
Ερρίκου Βλάχμπεη, αυτού του σεμνού

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ "ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΕΡΡΩΝ"

Β. ΛΥΟΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ
(ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1994 -
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1994)

α. Κάρλ Βάλεντιν "5+1
Ιστορίες Βαλκανικής τρέλλας"

Η πρώτη "παράσταση για τα μπαρ" της "Λύομενης Σκηνής"
δόθηκε στις 9/1/94, στο "ραντεβού". Οι επόμενες παραστάσεις θα
ανακοινωθούν σύντομα.

Γ. ΘΕΑΤΡΟΠΑΙΧΝΙΔΙΑ
(ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1993 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1994)

Για τους μικρούς φίλους του θεάτρου, κάθε Κυριακή στις 11
π.μ., με ελεύθερη είσοδο.

Δ. ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ
(ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1993-ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1994)

Μετά τον "Κύκλο μαθημάτων θεατρικής παιδείας"
(ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1993 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1994), λειτουργεί κάθε
Σάββατο το "θεατρικό εργαστήρι" από τις 4μμ. μέχρι τις 8μμ.,
με τα εξής μαθήματα: "Ορθοφωνία", "Αυτοσχεδιασμός",
"Υποκριτική" και "Εκφραστική Κίνηση".
Τα μαθήματα παρέχονται σε όλους δωρεάν.

Φιλολογικό Βραδινό

**Απόδοση τιμής στον
Ερρίκο Βλάχμπεη**

και ακούραστου
λογοτέχνη της
πόλης μας.
Ακολούθησε απονομή
τιμητικής πλακέτας
στον Ερρίκο Βλάχμπεη
για τη μακρόχρονη
συμβολή και
προσφορά του
στα πολιτιστικά δρώμενα

της πόλης από τον πρόεδρο του Συλλόγου
κ. Θεολόγη Σιάρκο.

Η εκδήλωση έκλεισε με την ανάγνωση
του διηγήματος "Η Θυσία της Αγνούλας"
του Ερρίκου Βλάχμπεη, που βραβεύτηκε
πέρυσι με το 1ο βραβείο από την
Πανελλήνια Ένωση Λογοτεχνών.

Η κ. Σόφη-Τούλα Μέλλιου με τον δικό της
τρόπο ανάγνωσης πέτυχε, ώστε να
αναδειχθεί όλη η ανθρωπιά, που
περιέχεται στο διήγημα, και κατάφερε να
πλημμυρίσει με ζεστασιά και συγκίνηση
τις καρδιές του κοινού.

Δ.Ε.

Με λίγα λόγια

* Είχαμε γράψει στο προηγούμενο φύλλο μας για την ανάγκη εγκατάστασης ενός αναμεταδότη του προγράμματος της ΕΡΑ-3. Δεν γνωρίζουμε, αν μας διάβασε κάποιος από τους αρμόδιους. Πληροφορηθήκαμε όμως ότι μια τέτοια εγκατάσταση με εμβέλεια σε όλο το Νομό Σερρών κοστίζει περίπου 2 εκατομμύρια δραχμές, ποσό ελάχιστο, για να επικαλεσθεί κάποιος για τη μη εγκατάσταση λόγους οικονομικούς.

* Στον πρωταγωνιστή της παράστασης του έργου "Το Φάντασμα του κ. Ραμόν Νοβάρο" συμπαθή ηθοποιό Γιώργο Κοζή, που μόχθησε τόσο φιλότιμα, για να αποδώσει το δύσκολο ρόλο του, ευχόμαστε στο εξής να είναι πάντα γερός και σύντομα να τον δούμε στη σκηνή του ΔΗΠΕΘΕ.

* Την πρώτη τους συνέντευξη έδωσαν στις 26 Ιανουαρίου ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου και Πρόεδρος του Δ.Σ. της ΔΕΠΚΑ κ. Ζήσης Περγίκης, ο Αντιδήμαρχος για τα πολιτιστικά κ. Βασίλης Πισώκας και οι υπεύθυνοι των διαφόρων τομέων δράσης της ΔΕΠΚΑ.

Τους ευχόμαστε καλή επιτυχία, έχουμε πολλά κρατούμενα από τη συνέντευξη και πρώτα-πρώτα τη συναυλία στην πόλη μας από την ορχήστρα "Καμεράτα" του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών στις 9 Μαρτίου.

* Ο Σύλλογος Φίλων Γραμμάτων και Τεχνών εγκαινίασε τη συνεργασία του με το Εργατικό Κέντρο Σερρών διοργανώνοντας φιλολογικό βραδινό στην αίθυσά του (πρώην κινηματογράφος "ΠΑΛΛΑΣ" και για λίγο καιρό "ΠΑΝΘΕΟΝ"). Η αίθουσα αυτή ανήκει στην Εργατική Εστία και με την αναγκαία ανακαίνιση μπορεί να γίνει η καλλίτερη της πόλης για πολιτιστικές εκδηλώσεις. Πρόθεση του Συλλόγου είναι σε μόνιμη βάση να πραγματοποιηθεί τις εκδηλώσεις του σ' αυτή την αίθουσα.

* Πολλά μέλη, αλλά και φίλοι του Συλλόγου μας, παραπονέθηκαν ότι δεν πήραν με το ταχυδρομείο το προηγούμενο φύλλο μας. Θα έχουν ίσως τώρα κατανοήσει ότι το πρόβλημα δεν ξεκινάει από μας, αλλά εντοπίζεται μάλλον στον τρόπο λειτουργίας των ΕΛΤΑ. Ελπίζουμε ότι στο μέλλον το ίδιο φαινόμενο δεν θα παρουσιασθεί ή τουλάχιστον θα περιορισθεί.

* Πολλοί και συμπαθείς οι φίλοι μας, που εργάζονται στα τοπικά ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά μέσα. Αν τους ζητήσουμε όμως μια τύση θα μικρή προσπάθεια ακόμα, να προβάλλουν περισσότερο και πιο ουσιαστικά τα πολιτιστικά δρώμενα στην πόλη μας, θα μας προσέξουν;

Δ.Ε.

Κοπή Βασιλόπιτας

Την Τετάρτη 19 Ιανουαρίου μέσα σε μια ζεστή και φιλική ατμόσφαιρα έγινε η κοπή της βασιλόπιτας του Συλλόγου Φίλων Γραμμάτων και Τεχνών στο Κέντρο "ΑΗΔΟΝΙΑ".

Τυχερός της βραδιάς ο γραμματέας του Συλλόγου Δημήτρης Τραγάκης, που μαζί με το φλουρί κέρδισε και ένα ψηφιδωτό προσφορά του αντιπροέδρου μας καλλιτέχνη Γιώργου Δώδου.

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΦΙΛΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1994

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΚΟΧΛΙΑΣ

**ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ - MARKETING
ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ 28 - ΤΗΛ. 23098**

ΕΚΔΟΤΡΙΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ

**ΝΙΚΟΣ ΚΑΤΣΑΜΑΝΗΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ**

ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

EL GRECO

της Παυλίνας Καζαντζίδου

(συνέχεια απο το προηγούμενο)

Τα τρία στοιχεία που λάτρευε ο Γκρέκο, που ήταν η ίδια του η ζωή, η απόφαση, ο αγώνας, η δίκαιωση. Για ν' αναστηθείς πρέπει να σταυρωθείς. Όσο σκληρός είναι ο ανήφορος, τόσο η δόξα είναι μεγάλη. Οι ουρανοί ανοίγονται για να υποδεχτούν τους μάρτυρες, που αρνήθηκαν να σκύψουν το κεφάλι, να προσκυνήσουν τα είδωλα και έμειναν πιστοί στην ιδέα τους, στο Θεάνθρωπο.

Μια πίκρα ξαφνική μας κυριεύει όταν θαυμάζουμε τους πίνακες του Δομίνικου και θέτουμε σίγουρα στον εαυτό μας το θεμελιακό τούτο ερώτημα θα φτάσουμε άραγε ποτέ και μεις την ισορροπία μας και τον ηρωικό οραματισμό του Γκρέκο.

Μα για μας τους Έλληνες, καταντά γοητευτικό και εξαντλητικό μαρτύριο και η πίκρα είναι διπλή. Γιατί θεωρούμε τους εαυτούς μας απογόνους και βάζουμε άθελα μπροστά μας το χρέος, να φτάσουμε τους μεγάλους προγόνους κι ακόμη πιο πολύ, το χρέος κάθε γιού να ξεπεράσει τους γονείς του.

Τα έργα του Γκρέκο τραβάνε χωρίς να το θέλουμε την προσοχή. Μόλις τα αντικρύσει κανείς, ξεχνά όλα τ' άλλα και μένει μπροστά τους, καρφωμένος σε μια εναντίση μαγνητισμένη.

Τα συναισθήματα που δοκιμάζει, κοιτάζοντας τα, δεν είναι όπως συμβαίνει με τα έργα άλλων μεγάλων ζωγράφων, συναισθήματα ήρεμου και άκοπου θαυμασμού. Η ψυχή του θεατή δε γεμίζει από γλυκειά χαρά και δεν αναπαύεται εκστατικά, όπως μπροστά στην αρμονία και την τελειότητα της Ιταλικής Αναγέννησης. Γιατί τα έργα του Γκρέκο δεν είναι ό,τι εννοούμε με το επίθετο ωραία. Ό,τι κάνει το θεατή να στέκεται ιδιαίτερα επίμονα μπροστά σ' αυτά, είναι η παραδοξότητα τους, ο ιδιαίτερος, ο ξεχωριστός χαρακτήρας τους. Και η εντύπωση που γεννιέται, είναι ένα παράξενο ανακάτεμα περιέργειας, ταραχής και αγωνίας. Έχουν μέσα τους την αίσθηση του τραγικού.

Στον πίνακα του "Έσπολιο" τρομάζει κανείς από τη θεική αταραξία, την πειθαρχία του ελεύθερου ανθρώπου, το ξέσπασμα του κτήνους και την καταληκτική αναπαράσταση του δούλου. "Έσπολιο"-Απογύμνωση- βρίσκεται στη Μητρόπολη του Τολέδο. Είναι ένα αριστούργημα που η αξία του είναι πολύ μεγάλη. Στο κέντρο της σύνθεσης ο Ιησούς μεγαλειώδης. Στο κλωμό πρόσωπο του όπου φαίνεται η υπεράνθρωπη καρτερία του που θλίβεται για τη συμπεριφορά των ανθρώπων, βλέπουμε τον πόνο όλης της ανθρωπότητας. Ο

Χριστός φοράει ένα ρουμπινί χιτώνα, χρώμα που σπάνια χρησιμοποιεί ο Δομίνικος. Εδώ όμως θέλει να δείξει το αιώνιο πνεύμα και να κάμει αντίθεση με όλα τ' άλλα χρώματα που συμβολίζουν τη φθαρτή ύλη και μαζεύονται γύρω από τη φλόγα αυτή, απλώς, για να τη πλαισιώσουν. Οι ψυχρές ανταύγειες των λογχών και οι απαίσιες μορφές της σπείρας, αποτελούν τραγική αντίθεση προς την έκφραση της γαλήνης, της πραότητας και της ανεξικακίας του Χριστού, ο οποίος αδιαφορώντας για το περιβάλλον που τον περισφίγγει, υψώνει ικετευτικά το βλέμμα στα ουράνια και νομίζει κανείς ότι θ' ανοίξει τα κείλη για να πει "πάτερ άφες αυτοίς".

Αυτό το βλέμμα του Χριστού, χωρίζει τον πίνακα σε 2 μέρη. Στο κάτω, που δείχνει την ματαιότητα την ανθρώπινη και στο πάνω, που συμβολίζει την νίκη του πνεύματος. Ο Ιησούς υπέργειος, εξασυλωμένος, δεν είναι πλέον συνδεδεμένος με τη γή. Γύρω του οι λογχοφόροι, ο μαινόμενος όχλος, ο απαθής εκατόνταρχος, οι ληστές και οι 3 Μαρίες που στέκονται σ' ένα άλλο επίπεδο, ενάερους και που με έκδηλη αγωνία παρακολουθούν το δεινό δράμα. Η αίσθηση του τραγικού φθάνει στο μεγαλείο της, βλέποντας το πόδι του Ιησού να προβάλλει κάτω από το χιτώνα γυμνό, έτοιμο να δεχτεί τα καρφιά του μαρτυρίου.

Ένας άλλος αριστουργηματικός πίνακας που βρίσκεται στο σπίτι του Δομίνικου είναι "ο Άγιος Βερναρδίνος". Ο Άγιος Βερναρδίνος είναι το πρότυπο του στρατευμένου ανθρώπου, που ακατάπαυστο, σκληρό και οδυνηρό αγώνα κατορθώνει να εκτελεί το ανώτατο χρέος προς την ανθρωπότητα, ανώτερο και από την ηθική και από την αλήθεια και από την ωραιότητα. Πρόσωπο λεπτό, εξασυλωμένο, ήρεμο, γλυκό γεμάτο πνευματικότητα. Σώμα τεράστιο, λιωμένο, απσλλαγμένο από την ανθρώπινη σάρκα, έτοιμο να φτάσει αγνό στα ουράνια. Πίσω από τον άγιο ένας ουρανός γεμάτος από τα συναισθήματα του Γκρέκο για τον άγιο που έζησε για να προσφέρει αγάπη σε όλους. Όταν κατακαίει τις σάρκες με τη φωτιά πιάνει στο χέρι του, το κάνει για να τις ελευθερώσει από τα γήινα.....

Κάθε φορά που βλέπουμε ένα πίνακα, ένα έργο τέχνης, στο τέλος νοιώθουμε μια μικρή μελαγχολία. Το αποχαιρετούμε. Εμείς φεύγουμε, αυτό μένει. Εμείς πεθαίνουμε και ο Γκρέκο ζει αιώνια μέσα από τα έργα του.

(συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα)

(συνέχεια από την προηγούμενη σελίδα)

Ένα τέτοιο έργο είναι και το "Εντιέροο" "Η ταφή του κόμητα Οργκάθ" που βρίσκεται στην εκκλησία του Αγίου Θωμά στο Τολέδο.

Σύμφωνα με το θρύλο, ο Άγιος Λυγουστίνος και ο άγιος Στέφανος κατέβηκαν από τον ουρανό για να αποθέσουν τον νεκρό κόμητα στον τάφο του.

Γυναίκες συνάντησε πολλές στο δρόμο του, όμορφες, πλούσιες, δε στάθηκε σε καμιά. Την ψυχή του τη φύλαξε διαμάντι καθαρό για τη μία, την τελευταία που την τύλιξε με το θεικό μαγνάδι της αγάπης και την έκανε την αγαπημένη του συντρόφισσα και δροσερή πηγή στην ανδρώπινη ερημιά του. Η Χερώνυμα ντε λα Κουέβας, τον ακολούθησε με γενναία ψυχή στο δύσκολο δρόμο του. Στο σπίτι που νοίκιαζε στο Τολέδο, έζησε μέχρι το τέλος της ζωής του, με τη συντροφιά της Χερώνυμα, του γιού του Γιώργη Μανουήλ, της κόρης του, του πιστού του υπηρέτη Πρεμπόστε, της πιστής του υπηρέτριας Μαρίας Γκομέθ και των μουσικών του. Το σπίτι του ήταν το κέντρο όλης της καλής κοινωνίας του Τολέδο και των διερχομένων Ελλήνων.

Ζούσε με τον κόσμο του και τις φωτιές του καρφωμένος στο Τολέδο, στο βράχο του ολημερίς έκτιζε τον κόσμο του με τις μπογιές του. Κι όταν ο ήλιος βασιλεύει και χρυσώνονταν οι στέγες και γκρεμίζονταν από το βουνό ο αποσπερίτης ... τότε τελείωνε το μεροκάματο της δημιουργίας του κόσμου.

Ψύχαζε η ψυχή του κι η φαντασία του γοργοφτέρουγη τον έφερνε στη λεβεντογέννα Κρήτη Δρασκελίτζη κρητικά βουνά, ανέπνεε της λευτεριάς του τον αέρα και του θυμιαριού το μύρο, τραγουδούσε τις αγαπημένες του μαντινάδες και χόρευε κι αυτός φορώντας το κρητικό κεφαλομάντιλο με τα μακριά τα κρόσια και το γιασεμί στο χέρι. Ξεκύλιζε ο νούς του γαλάζιες, βυσιαινιές και πράσινες εικόνες κι ανέβαινε στο Βροντήσι το Ξακουστό μοναστήρι, να ζωγραφίσει πάλι, το Γάμο της Κανά. Κι άξαφνα, σά να ρχόταν από μακριά μια φωνή, η φωνή της αγαπημένης του συντρόφισσας που τον άγγιζε πολύ ελαφρά στο χέρι για να μη τον τρομάξει.

- Βράδυασε... Δεν έφαγες όλη μέρα. Κι αυτός την ακολουθούσε γαληνεμένος, χαμογελώντας στη γυναίκα που τον κατέβαζε απλαχνικά στην Τολεδική γη.

Γι αυτό προσκυνητής της Τέχνης, όταν φτάσει στα έργα του, θα σταθεί σα να έννοιωσε ένα αναπάντεχο χτύπημα. Τα έργα του δε μοιάζουν σε τίποτα, μ' αυτά που συνήθιζε να βλέπει και ν αγαπάει. Δεν έχουν ζεστούς τόνους, ούτε τη γλυκύτητα και την αρμονία που γνώριζε. Οι τόνοι των έργων είναι ψυχροί μεταλλικοί και δεν αντιφεγγίζουν το φως, αντί να εναρμονίζονται, πολλές φορές συγκρούονται τα βαθειά γαλάζια με τα κίτρινα, τα μολυβένια γκριζα με τα λαδερά καφετιά, ένα σκοτεινό φόντο με ένα φως, σαν την αστραπή τη νύχτα.

Μορφές παραμορφωμένες επιμηκυσμένες, συστρεφόμενες σα φλόγες, ένα θέαμα μυστηριώδες και υπερκόσμιο αποκαλύπτεται στα μάτια του ανθρώπου. Στέκει μπροστά τους σα μαγνητισμένος θέλει να προχωρήσει σε άλλους ζωγράφους να του χαϊδέψουν το μάτι κι άθελά του μένει καρφωμένος, αισθανόμενος έντονα τη μεγαλοφύια του καλλιτέχνη.

" Ο Άγιος Πέτρος με τα κλειδιά" είναι ένας πίνακας του που βρίσκεται στο Escorial. " Ο Άγιος Πέτρος με τα δάκρυα" είναι ο πίνακας που βρίσκεται στο σπίτι του. Και οι δύο πίνακες έχουν τα χαρακτηριστικά αυτά. Έτσι νικιέται η σάρκα, έτσι σώζονται οι ψυχές από τη φθορά, έτσι μένουν αγνές, λευκές για να ανέβουν ψηλά. Δε μπορούσε να πιστέψει ο Έλληνας ότι όλα τα πράγματα που ζούμε τελειώνουν. Του ήταν αδύνατο να φανταστεί ότι αυτά που μας δίνουν οι αισθήσεις σβήνονται κάποια μέρα κι ήθελε να ζήσει και μετά το χαμό της σάρκας.

Γι αυτό ξεκίνησε με μια παράφορη ελπίδα και παλληκαριά για τον ανηφορικό δρόμο, να φτάσει την τέχνη, να σμίξει μαζί της και να γίνουν το αξεδιάλυτο ένα. Να μείνει αθάνατος.

Άλλος ένας πίνακας του βρίσκεται στο Prado. Είναι η "Σταύρωση". Μια από τις καλύτερες αναπαραστάσεις του θέματος.

Όσο γερνούσε, τόσο αγρίευε το χέρι του και σκορπούσε πυρκαγιές κι έκανε τη σάρκα φλόγα, τη σκέψη φλόγα. Κι έριχνε τα κορμιά αγίων κι αρχόντων στο καμίνι του ματιού του, τα έλυωνε σα μέταλλα, τα καθάριζε απ' τη σκουριά τους και ξεμυγάριζε το καθαρό χρυσάφι, την ψυχή τους. Για τούτο κι ένας ποιητής καλόγερος ο Παραβινθίνο δε κρατήθηκε, συνεπαρμένος από το έργο του, τα απελπιστικά σκοτάδια του, τις άγριες αστραπές, τα τυραγνισμένα σώματα, που είχαν λιώσει και είχαν γίνει λαμπάδες κι έκαιγαν. Γονάτισε, έπιασε το χέρι το πισιλιωμένο με μπογιές, το φίλησε και με φωνή που έτρεμε είπε τα λόγια τούτα:

" φλογίζεις τα χιόνια, ξεπέρασες τη φύση κι αναποφάσιστη η ψυχή στέκεται θαυμάζοντας πιο απ' τα δυο, το πλάσμα τοι Θεού ή το δικό σου αξίζει να ζήσει!"

Ζωγραφίζει λευτερωμένος πιά, πέρα απ' τους κανόνες της ζωγραφικής. Δεν τον ενδιαφέρει αν φιάχνει ανθρώπινα όντα ή θείκα, θέλει πάνω απ' όλα να εικονίσει τις ψυχές. Σε τούτα τα έργα του μέσα, είναι το μυστήριο του Γκρέκο. Φαίνεται πόσο μυστήριο σκαταμάχητο είναι ο αγώνας του ανθρώπου. Μέχρις εδώ καταλαβαίνεται ο Γκρέκο, από δω και πέρα είναι σκατανόητος, απλησίαστος. Μπορούμε όμως να πλησιάσουμε τη φλόγα χωρίς να πλησιάσουμε τη φλόγα χωρίς να καούμε.

Στην εποχή αυτή έγινε και ο πίνακάς του "Πεντηκοστή" που αποτελεί το απόγειο της πνευματικής του ζωής. Οι ανθρωπίνες μορφές του μικραίνουν, υψώνονται σα φλόγες πυρών, κλονιές την υλικότητά τους. Περιέχει μια σπάνια πνευματικότητα, οι Ισπανοί παρουσιάζονται ανάεροι και παραγμένοι απ' τη συγκίνηση. Η Παρθένος περιτριγυρισμένη από την ουράνια αυλή της, μιά γοητευτική βασίλισσα ανάμεσα στην ακολουθία της, μέσα στη μεγαλοπρέπιά της, πολύτιμη ύπαρξη για όλους. Μια θεική γαλήνη απλώνεται, λιώνια, υπέροχη τόλμη του γερο καλλιτέχνη. Πόσο μεγάλα είναι τα έργα του δειλινού του! Τώρα πια νοιώθει βαθειά την ανάγκη να εκφραστεί περιφρονώντας τις εξηγήσεις για τους άλλους και φτάνει ελεύθερος στο τέλειο.

συνεχίζεται
στο επόμενο τεύχος

Ούτε καν μπορούσα να το φανταστούν οι ολλανδοί ιδιοκτήτες του πλοίου που μετέφερε τους πρώτους αμερικανούς σκλάβους το 1919 στην Αμερική, πως ταυτόχρονα με την εισαγωγή δούλων μετεμφύτευαν μερικά από τα συστατικά εκείνου του μουσικού φαινομένου που θα χαρακτήριζε την παγκόσμια μουσική ιστορία από τα τελευταία χρόνια του 19ου αιώνα μέχρι και τις μέρες μας

"Η jazz ήρθε στην Αμερική πριν από 300 χρόνια αλυσσοδεμένη" γράφει ο Π Ουάιτμαν το 1926 σ'ένα από τα πρώτα βιβλία που ασχολήθηκαν με την προέλευση του μουσικού αυτού είδους (Π Ουάιτμαν jazz 1926).

Ο χώρος των πρώτων επιγαμιών και αλληλοεπιδράσεων μεταξύ των αφρικανικών και των ευρωπαϊκών ακουσμάτων και ρυθμών γίνονται οι Νότιες Πολιτείες. Καθώς κλείνει ο 19ος αιώνας, στους δρόμους της Νέας Ορλεάνης αντηχούν τα blues και τα ragtimes, δύο σχεδόν προδρομικές μουσικές φόρμες πάνω στις οποίες οι πειραματισμοί γεννούν κάτι καινούργιο μαύρο και λευκό μαζί η τζαζ κάνει τα πρώτα της βήματα.

Όλα αυτά βέβαια, καθόλου ανώδυνα. Μια μουσική που γεννήθηκε σε άμεση συνάρτηση με τη στυγνή καταπίεση της μαύρης φυλής, τις κακουχίες και την απάνθρωπη εκμετάλλευση της, από τα λευκά αφεντικά, μια μουσική που δεν φιλοξενήθηκε από κανένα πολυτελές σαλόνι, ήταν λογικό να γνωρίσει, από το ξεκίνημά της κιόλας, πλήθος από εμπόδια και απαγορεύσεις. Η jazz ήταν από μόνη της πολιτική στάση, τόσο μαύρων, όσο και λευκών, αντίθετη σε οποιαδήποτε μορφή ρατσισμού, ακόμη και μετά τον Αμερικάνικο εμφύλιο, οπότε όλοι οι περιορισμοί εξαφανίστηκαν και αρχίζει πλέον να ακούγεται σε διάφορα bars και αίθουσες χορού.

Η νέα μουσική γρήγορα εξαπλώνεται σ'ολόκληρες τις ΗΠΑ. Τα πρώτα τυπωμένα ίχνη της λέξης jazz εμφανίζονται στο φύλλο της 3ης Μαρτίου του 1916 στην εφημερίδα San Francisco Bulletin, όταν τη μεταχειρίστηκε ένας αθλητικογράφος, για να δηλώσει ζωντάνια και ενθουσιασμό. Οι παλιότεροι μουσικοί θυμούνται να χρησιμοποιείται η λέξη στην καθομιλουμένη για να χαρακτηρίσει τη σεξουαλική ορμή. Η ετυμολογία της ωστόσο, έχει γίνει θέμα πολλών συζητήσεων μεταξύ των ειδικών.

Επόμενο κέντρο ζυμώσεων της jazz γίνεται το Σικάγο.

1920 και ποτοαπαγόρευση, 20.000 παράνομα night-clubs και βρωμερά κουτούκια του ενός δωματίου. Πολλές ευκαιρίες δουλειάς για τους jazzmen

Η jazz σπάει τη σιωπή, καθώς ακόμη δεν υπάρχουν τζουκ-μποξ, ούτε ραδιόφωνα.

Λίγο αργότερα αρχίζουν οι πρώτες ηχογραφήσεις

ας μιλήσουμε για jazz

σε νεογέννητες
δισκογραφικές εταιρείες,
που δεν αργούν ν'
αντιληφθούν ότι η μαύρη
jazz έχει μεγάλες
εμπορικές προοπτικές.
Θέλετε να μιλήσουμε
με ονόματα; Louis Armstrong's
Hot Five, Bix Byderbecke,
Erl Heins.
Οι ορχήστρες ανεβαίνουν
στα ποταμόπλοια, η νέα
μουσική αποκτά
δημοτικότητα.

της Δάφνης Τραγάκη

Επόμενη στάση η
Νέα Υόρκη. Εδώ

συγκεντρώνονται οι καλύτεροι και οι πιο δεξιότεχνες μουσικοί, λευκοί και μαύροι. Ο σκληρός ανταγωνισμός είναι πλέον πραγματικότητα, καθώς οι αμοιβές είναι αρκετά υψηλές. Ποτέ όμως δεν αποκτά διαφυλετικό χαρακτήρα. Οι συγκρούσεις γίνονται μεταξύ των αρτιότερα καταρτισμένων μουσικών, όχι μεταξύ λευκών και μαύρων. Ο Duke Ellington και η μπάντα του κάνουν το ντεμπούτο τους στο Cotton Club του Χάρλεμ. Ολοκληρωμένοι σολίστες, όπως ο τρομπονίστας Jimmy Harrison, ο Miff Mole (μπάσο, σαξόφωνο), ο πιανίστας James Jorson, εμπλουτίζουν τις αρμονίες της jazz και δίνουν νέες ωθήσεις στον αυτοσχεδιασμό, το βασικότερο δομικό στοιχείο που προσδιορίζει και την ουσία της.

Η περίοδος 1935-40 ανήκει στο swing. Χαρακτηρίζεται από μια πολύπλοκη αρμονία κι από επεξεργασμένες ενορχηστρώσεις που παιζόταν από γραμμένη περτιτούρα. Το swing στην εποχή του ήταν μια κατεξοχήν λευκή και "αξιολέβαστη" τέχνη στα μάτια της μεσοαστικής αμερικάνικης πλειοψηφίας.

Στις αρχές του '40 έρχεται η μεγάλη ρήξη: στα δύο αντίπαλα στρατόπεδα έχουμε την παραδοσιακή jazz από τη μια μεριά και τη μοντέρνα από την άλλη. Οι μαύροι μουσικοί είναι εκείνοι που επαναστατούν απέναντι στις γλυκανάλατες κοινοτυπίες του swing. Η νέα τάση ακούει στο όνομα bebop. Ο ρυθμός ξαναποκτά την κυρίαρχη θέση που είχε χάσει και η σημασία της αρμονίας υποχωρεί σχεδόν μέχρι σημείο εξαφάνισης. " Η bebop έρχεται να εκφράσει την κοινωνική επανάσταση των μαύρων κι έτσι είναι απόλυτα κατανοητό, όχι μόνο ότι η τονική αρμονία ήταν από τα πρώτα της θύματα, αλλά κι ότι αυτή η μουσική δεν άρεσε καθόλου στους λευκούς", σημειώνει ο Chr.Small κοινωνιολόγος της τέχνης (Chr.Small, Μουσική - Κοινωνία - Παιδεία Νεφέλη 1983).

Ηδη μέσα στα χρόνια αυτά η jazz κάνει το υπέρατλαντικό της ταξίδι. Σιγά-σιγά ακούγεται στα τότε ονομαζόμενα Rhythm clubs και Hot clubs της Γηραιάς Ηπείρου, η οποία όμως καθυστερεί ν'αναδείξει τοπικους δικούς της σπεσιαλίστες στο είδος. Γι'αρκετό καιρό στη jazz πρωτοπορία συνεχίζουν να βρίσκονται αμερικανοί μουσικοί.

(συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα)

Ας μιλήσουμε για jazz

της Δάφνης Τραγάκη

συνέχεια από την προηγούμενη σελίδα

Είδαμε πως η bebop εμφανίστηκε ως τάση αμφισβήτησης και διαμαρτυρίας και έτσι ήταν φυσικό να επιχωριάσουν στους κύκλους της κάθε είδος κατασταλτικά αντίδοτα, απ'το αλκοόλ μέχρι την ηρωίνη. Ο αλκοολισμός καταλήγει στα χρόνια αυτά συνώνυμο των τζάσμεν. Ο Charlie Parker παγιδεύεται από ην ηρωίνη και πεθαίνει.

Παρόλα αυτά η bebop γίνεται τελικά ευρύτερα αποδεκτή με την πάροδο του χρόνου και από τους λευκούς μουσικούς. Το νέο styl υιοθετείται σταδιακά, μια και οι προτάσεις του αποτελούν αναγκαία αλλαγή στην πορεία της jazz. Ο Dizzy Gillespy αναδύεται.

Ο πυρετός της bebop αρχίζει να υποχωρεί στα τέλη της δεκαετίας του '40. Μια λιγότερο παράφορη νοοτροπία εισάγεται με την χρήση των πιο "εκλεπτυσμένων" αρμονιών και ηχοχρωμάτων. Το όνομα αυτής cool jazz χωρίς να αναφερθούμε στον αυτοσχεδιασμό.

Ο αυτοσχεδιασμός είναι ελευθερία έκφρασης και δημιουργίας, όπου δεν υποχωρεί η αίσθηση της συλλογικότητας. Σε μια jazz μάντα ακολουθεί μετά το κύριο θέμα του κομματιού από κάθε εκτελεστή χωριστά, ο οποίος μπορεί άλλοτε να είναι στενότερα συνδεδεμένος με το κυρίως θέμα και άλλοτε να ξεφεύγει σε μεγάλο βαθμό από αυτό. Πρόκειται για το τμήμα εκείνο, όπου εξωτερικεύονται περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο οι δεξιοτεχνικές ικανότητες και κυρίως η φαντασία ενός καλλιτέχνη. Στη διάρκεια του ο εκτελεστής δεν απομονώνεται, αλλά συνεχίζει να λειτουργεί σε σχέση με την ομάδα, η οποία σε κάθε ενδεχόμενη αλλαγή ύφους χρειάζεται να προσαρμόζεται, έτσι ώστε ο αυτοσχεδιασμός να είναι στο σύνολό του πετυχημένος. Τότε συμβαίνει, όπως λέγεται στη γλώσσα των μουσικών, η μάντα να είναι "δεμένη", να έχει δηλαδή αναπτύξει έναν τρόπο επικοινωνίας με βάση έναν ενιαίο κώδικα μελωδικών φράσεων και ρυθμικών σχημάτων.

Έχουμε δηλαδή, να κάνουμε μ'ένα πρότυπο που διαφέρει στη σύλληψη του από εκείνο που αντιπροσωπεύει την ευρωπαϊκή μουσική των προηγούμενων χρόνων. Ο σολίστας δε λειτουργεί αυστηρά προσκολλημένος στο μουσικό κείμενο υποδουμένος τον αρχηγό του συνόλου, στις απαιτήσεις του οποίου πρέπει να υποχωρούν οι εκτελεστές των συνοδευτικών οργάνων. Εδώ σολίστες γίνονται όλα τα μέλη του συνόλου διαδοχικά με σειρά που την καθορίζουν οι ίδιοι κάθε φορά και που αλλάζει συχνά από κομμάτι σε κομμάτι. Και το σημαντικότερο. Στόχος σε γίνεται η όσο το δυνατόν πιο πιστή απόδοση της παρτιτούρας αλλά η υπέρβασή της. Έτσι ο μουσικός δίνει τη δική του άποψη και αισθητική πάνω στο κύριο θέμα. Μέσα απ'αυτή τη διαδικασία το μουσικό αποτέλεσμα πραγματοποιείται ως απόρροια της αυτοοργάνωσης της ομάδας, του συντονισμού από όλους για όλους και όχι από τον έναν για όλους.

Τα τελευταία χρόνια η jazz μεταμορφώνονται διαρκώς πειραματίζεται πάνω σε νέους ρυθμούς και ηχοχρώματα, δοκιμάζει γεύσεις από ξένες σ'αυτή μουσικές παραδόσεις χρωματίζεται κάτω από την επίδραση γενικότερων μουσικών τάσεων και ενορχηστρωτικών ρευμάτων. Βρίσκονται σε συνεχή αναγέννηση. Γιατί η jazz είναι στάση ζωής.

Μιλώντας για Γλυπτική

του ΚΩΣΤΑ ΔΟΜΠΟΥΛΑ

Με αφορμή τα έργα της έκθεσης των γλυπτών του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδας, τα πλαστικά ερεθίσματα, τις πλαστικές αρετές και τα πλαστικά μηνύματα που μεταδίδουν στο θεατή σε συνδυασμό και με άλλες οπτικές παρατηρήσεις, θεωρητικές πληροφορίες ή και ατομικές εμπειρίες που έχω, θα προσπαθήσω να σας παρουσιάσω ένα γενικό σημείωμα σχετικό με τη γλυπτική, με την ελπίδα πως ίσως βοηθήσει το θεατή να παρατηρεί πιο σφαιρικά τα καλλιτεχνικά αυτά δημιουργήματα, ώστε η σημασία τους να είναι γι' αυτόν περισσότερη από ένα απλό αντικείμενο.

Πολύς κόσμος λέει: "Δεν μου αρέσει η τέχνη που δεν καταλαβαίνω". Διερωτάται κανείς αν αυτός ο κριτής καταλαβαίνει πολλά από μουσική και ήχο, από ποίηση ή μαθηματικά. Κι όμως αποδέχεται ένα κομμάτι κλασικής μουσικής. Το ερώτημα είναι αν θα μπορούσε ένας μέσος όρος (κοινού) γούστου να "βλέπει" την τέχνη πίσω από την περιγραφή, την εικονογραφία ή τη θεματολογία. Όπως π.χ. ένα ποίημα το οποίο μπορούμε να διαβάσουμε αλλά δεν καταλαβαίνουμε τίποτα από το νόημα των λέξεων. Δεν θα μπορούσαμε νομίζω να χαρούμε καθόλου την συναισθηματική και διανοητική ομορφιά του ποιήματος ακόμα κι αν συλλάβουμε το μουσικό ρυθμό του. Τον ίδιο βαθμό κατανόησης έχουμε και για μια πέτρα που επιλέγουμε στην παραλία και την παρατηρούμε μ'ένδιαφέρον, καθώς την απολαμβάνουμε πλαστικά όταν την αγγίζουμε. Κι αυτή η πέτρα έχει αφηρημένη φόρμα και σχήμα. Γιατί λοιπόν ένα γλυπτό που μιμείται το σχήμα και τη φόρμα μιας πέτρας να μην είναι κατανοητό;

Πράγματα που δεν μπορούμε να περιγράψουμε με λόγια μπορούμε να περιγράψουμε με μια ματιά από μιαν εικόνα, αν και αντίστροφα, οι λέξεις μπορούν να περιγράψουν συναισθηματικά που δεν εκφράζονται εικαστικά, παρά μόνο με αφηρημένες εικόνες. Τίποτα δεν διαφέρει τόσο πολύ από άτομο σε άτομο όσο η κρίση του ματιού, επιβεβαιώνοντας έτσι την αναγεννησιακή αρχή ότι τίποτα δεν περνάει στη νόηση αν πρώτα δεν περάσει από τα μάτια (δηλαδή τις αισθήσεις).

(συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα)

ΔΟΜΠΟΥΛΑΣ ΚΩΣΤΑΣ

(συνέχεια από την προηγούμενη σελίδα)

Οι άνθρωποι δεν αντιδρούν παρόμοια στα ίδια ερεθίσματα. Αυτό συμβαίνει σπάνια και μερικές μόνο φορές υπάρχει κοινή ομαδική αντίδραση.

Από την πρόθεση του δημιουργού γλύπτη μέχρι το αντικειμενικό γεγονός που είναι το γλυπτό, υπάρχει διαφορά που δικαιολογείται από το πλέγμα των σχέσεων που υπεισέρχονται, όπως π.χ. αίσθηση, ιδέα, φαντασία, τεχνική, χώρος και χρόνος. Αυτό όμως γίνεται πιο περίπλοκο στο θεατή για την αντικειμενική κατανόηση του έργου, εφόσον δεν γνωρίζει όλη την παραπάνω διαδικασία του καλλιτέχνη. Πολλές φορές, πράγματα που βλέπει ο θεατής ενδεχομένως δεν τα είχε καν υποψιαστεί ο γλύπτης. Αλλά πάλι που ήταν αυτές προθέσεις του δημιουργού δεν βρήκαν καμιά ή βρήκαν ελάχιστη ανταπόκριση στο θεατή.

Κάθε έργο έχει πολλές ερμηνείες και έτσι πρέπει να είναι. Δεν απαιτείται να βλέπει ο θεατής το ίδιο πράγμα με το ίδιο μάτι. Ο καθένας μπορεί να δει το έργο τέχνης με το δικό του εσωτερικό ή τρίτο μάτι, δηλαδή τον προσωπικό του τρόπο αντίληψης. Ο θεατής δικαιούται να έχει ορισμένη - καλοπροαίρετη - δυσπιστία για τα έργα που βλέπει ώστε να υπάρξει προβληματισμός. Διαφορετικά υπάρχει κίνδυνος να φτάσει σε μian αδιάφορη παραδοχή αυτών των έργων. Αλλιώς, στο κάθε έργο υπάρχουν πολλές σημασίες. Η τέχνη δεν υποτάσσεται σ' ένα αμετακίνητο σύστημα δημιουργίας ή αποδοχής.

Η διαφορά της προσωπικής ερμηνείας δεν προκύπτει από μια διαφορετική αισθητική καλλιέργεια - η αισθητική είναι μία - αλλά από το διαφορετικό τρόπο ερμηνείας της ίδιας της αισθητικής που οφείλεται στις προσωπικές εμπειρίες και βιώματα.

Νομίζω ότι τα κοινά σημεία συνάντησης δημιουργού και θεατή είναι ελάχιστα αλλά και ουσιώδη μαζί, και είναι αυτά που αφορούν το πλαστικό αισθητικό γλωσσάρι.

Εφόσον η τέχνη αποδέχεται μια αισθητική βάση, είναι συνδεδεμένη με την τεχνική. Και η τεχνική προϋποθέτει μια παράδοση. Ο τεχνικός προβληματισμός δεν έχει προφανώς εξαντληθεί. Η ανακάλυψη νέων υλικών, το συνεχές μεταβαλλόμενο αρχιτεκτονικό περιβάλλον, οι κάθε είδους κοινωνικοί παράγοντες δεν θα πάψουν να αποτελούν αντικείμενο εικαστικού προβληματισμού. Επομένως, οι άλλοι παράγοντες που αφορούν τη σχέση γλύπτης - γλυπτό - θεατής όπως π.χ. η έκφραση, ο συμβολισμός κ.ά. εκτός από την αισθητική, εξαρτώνται από το πόσο συγγενεύουν μεταξύ τους και από τον βαθμό των κοινών βιωμάτων, της παρόμοιας ψυχοσύνθεσης, της κοινής αντίληψης, θρησκευτικής ηθικής ή ιδεολογικής. Προπαντός όμως από την ευρύτητα της παιδείας του θεατή της καθαρής ματιάς του και της συγγενούς ευαισθησίας του.

Η γλυπτική είναι τέχνη της όρασης και της αφής. Μια σφαίρα κρατιέται στο χέρι ενώ ο κύκλος δεν κρατιέται. Άλλη η αίσθηση του όγκου και άλλη της επιφάνειας.

(συνεχίζεται στο επόμενο τεύχος)

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1963

ΣΠΟΥΔΕΣ:

1961-1966 Σπουδές στην Δ.Σ.Κ.Τ

1969-1971 Μελέτη λαϊκής και Αρχαίας Ελληνικής Γλυπτικής με υποτροφία του Ι.Κ.Υ.

1982-1983 Μετεκπαίδευση στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών του Βερολίνου.

Διδάσκει πλαστική στο τμήμα Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ ως επίκουρος καθηγητής.

ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

1971 Περβανίδειο Εκπαιδευτήριο, Λάρισα.

Ζωγραφική και Σχέδια. 1975 International Center, N.Y., New York, Art and Geometry, 1975 Citibank

Θεσσαλονίκης, 1976 Γαλλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης, "Συνδυαστική Γλυπτική", 1980

Μικρή Πινακοθήκη "Διαγωνισμός", Θεσσαλονίκη Λουλούδια, 1981 Σύνδεσμος Φίλων Γραμμάτων και

Τεχνών Καβάλας, Πορτρέτα 1982 Κέντρο Τέχνης και λόγου "Πανσέληνος", Θεσσαλονίκη, Πρόσωπα

1985 Dada Art Gallery, Αθήνα, Γλυπτική και Σχέδια, 1985 Λίθουσα Τέχνης ΑΡΔΑ & ΑΡΤΕ, Ρώμη, γυμνά

ερωτικά, 1987 Ιταλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης, Λίθουσα Τέχνης Da Vinci Θεσσαλονίκης, 1988

Τεχνικό Επιμελητήριο Λάρισας στα πλαίσια της Ημερίδας Αγροτικής Αρχιτεκτονικής, με τίτλο "Γεωμετρικά φανταστικά τοπία", 1989 Δημοτική

Πινακοθήκη Λάρισας-Μουσείο Γ.Ι. Κατσιώρα, με τίτλο "Πολυσημίες", 1990 Αναδρομική έκθεση

γλυπτικής - ζωγραφικής, Δημοτική Πινακοθήκη Θεσσαλονίκης, Παλαιό Αρχαιολογικό Μουσείο, 1993

Ατομική έκθεση στο Μισκόλε της Ουγγαρίας.

ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ:

1971 6η Πανελλήνιας, Ζάππειο, 1973 7η Πανελλήνιας, Ζάππειο, 1975 8η Πανελλήνιας, Ζάππειο, 1977 Διεθνείς

Γλυπτική (Αφιέρωμα στο Γεράσιμο Σκλάβο), Σκίρωνο Μουσείο, 1977 ΔΗΜΗΤΡΙΑ Β', Εκδήση

Νεοελληνικής Τέχνης, Θεσσαλονίκη, 1980 ΔΗΜΗΤΡΙΑ ΙΕ', Πανελλήνια Έκθεση, Θεσσαλονίκη,

1981 ΔΗΜΗΤΡΙΑ ΙΣΤ', Νεοελληνική Γλυπτική, Θεσσαλονίκη, 1981 3η Διεθνείς Biennale Γλυπτικής,

(Νέα Γλυπτική), Σκίρωνο Μουσείο, 1983 Berliner Kunstausstellung, Βερολίνο, 1984 Σκίρωνο

Μουσείο, Σχέδια πέντε γλυπτών, 1985 Teatro Belli "Μορφές του έρωτα", Ρώμη, 1988 Αμμόχωστος

Κύπρος, Διοργάνωση Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ:

1986 Α' βραβείο και ανάθεση Πανελληνίου Καλλιτεχνικού Διαγωνισμού του Δήμου

Λιμενοκόπων Θεσσαλονίκης για φιλοτέχνηση συμβολικής σύνθεσης.

1986 Α' βραβείο Πανελληνίου Διαγωνισμού Δήμου Λιτοχώρου για φιλοτέχνηση μνημείου Εθνικής

Αντίστασης.

1988 Ανάθεση μνημείο Εθνικής Αντίστασης από την Ένωση αντιστασιακών Μαραθούσας Χαλκιδικής.

1989 Α' βραβείο Πανελληνίου Καλλιτεχνικού Διαγωνισμού της Ηπειρωτικής Έστιας

Θεσσαλονίκης με θέμα την Ηπειρώτισσα του 1940.

ΣΟΡΟΓΚΑΣ

Αίδουσα Τέχνης
Εκδοσιακός Πύρος
των σημαντικότερων
ελληνικών ζωγράφων
Εθνικός Αντιστάσης 26

ΒΙΒΛΙΟΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟ
ΜΗΧΑΝΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Ε. ΔΟΓΑΝΟΓΛΟΥ

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 20
ΤΗΛ. 27375
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 44
ΤΗΛ. 66250

**Η Νο 1
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΑΣ

**ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ & ΕΡΜΟΥ
ΓΩΝΙΑ
ΤΗΛ. 51550 - 56286**

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ - ΩΡΟΛΟΓΙΑ

Ο Π Τ Ι Κ Α

ΝΙΚΟΣ Β. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ & ΥΙΟΣ

**Δ. ΣΟΛΩΜΟΥ 19 - ΤΗΛ. 22458
ΣΕΡΡΕΣ**

*άψογη εκτέλεση
οφθαλμιατρικών συνταγών
τέλεια εφαρμογή φακών επαφής
από την υπεύθυνη
Ε.Μαργαρίτη*

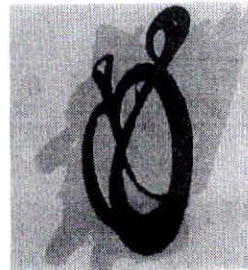

*παράδοση, κύρος και εντιμότητα
τεσσάρων γεννιών*

**ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΧΟΡΗΓΟΥΣ
Κ.ΣΙΜΟΓΛΟΥ - Κ.ΑΥΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ**

**ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΣΕΡΡΩΝ**

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ
ΑΝΑΙΜΑΚΤΗΣ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΑΓΓΕΙΟΛΟΓΙΑΣ**

**Κ.ΣΙΜΟΓΛΟΥ - Κ.ΑΥΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΙ**

**Εθνικής Αντίστασης 2 - Σέρρες ΤΚ 62122
Τηλ. (0321) 24518 - 55590
Fax (0321) 63900**

όμιλος

PROGRAM

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
στους υπολογιστές,
λογιστική,
marketing κλπ.

με καθηγητές
που διακρίθηκαν
και μαθητές που
διακρίνονται
πανελλαδικά

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
ηλεκτρονικών
υπολογιστών,
προγραμμάτων

αξιόπιστες
και
οικονομικές
λύσεις

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ Ε.Ο.Κ.
ενημέρωση
υποβολή προτάσεων
υλοποίηση

οι μόνοι, που
υλοποιήσαμε
διακρατικά
προγράμματα

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Ζ. ΠΕΤΚΟΓΛΟΥ

PROGRAM - 1 : Γρ. Λαμπράκη 5 (Ο.Τ.Ε.)

PROGRAM - 2 : Εθν. Αντίστασης 7 (Πλ. Ελευθερίας)

PROGRAM - 3 : Κομνηνών & Κιουταχείας 4 (ΚΤΕΛ Νιγρίτας)

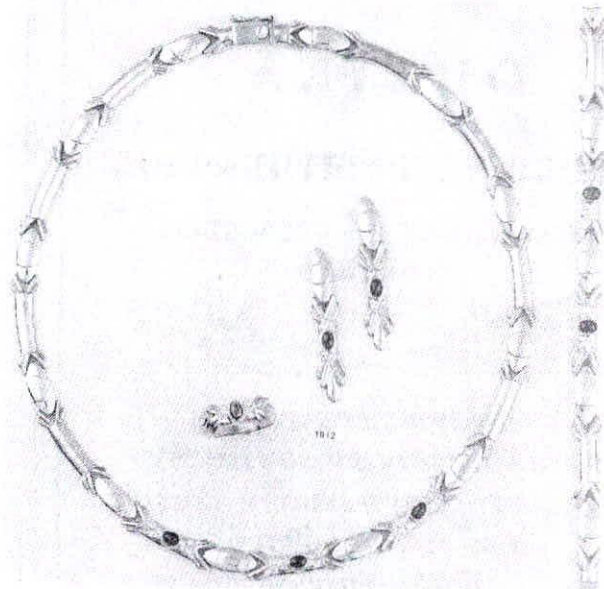
ΣΕΡΡΕΣ - ΤΗΛ. 0321 - 29256 & 53453

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ : ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΔΡΑΜΑ, ΚΟΜΟΤΗΝΗ

επώνυμο
κόσμημα ...
επώνυμη
γοητεία ...
δημιουργίες
με όνομα ...

ΚΑΠΑΜΑΣ

η ποιότητα
σε φανταστική
τιμή

ΝΙΚΟΣ ΚΑΠΑΜΑΣ - ΕΡΜΟΥ 66 - ΤΗΛ. 21081 - ΣΕΡΡΕΣ